

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

Газета політична, економічна і літературна

Громадська Дума. З приставкою і пересилкою: на рік 4 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 міс. 50 коп. На рік 9 карб. На пів року 4 карб. 50 коп. За зміну адреси 30 коп.

Передплату приймають: 1) у Києві, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) (щодня з 10 до 5 годин дня); 2) в книгарні журналу „Кіевская Старина“ (Безаківська ул., ч. 14).

Передплатувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця.

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

Рік перший.

Телефон № 1458.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більші статі, до друку негодячі, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток: За рядок попередю тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту за перший раз 20 коп. за другий 10 коп. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за рік.

„ЧАХОТКА ИЗЛЕЧИМА“

Новое издание С.-Петербургскаго „Медицинскаго Указателя“.

Поразительные случаи излеченія въ началъ стадіи без рецидивовъ. Многочисленные случаи поправленія даже при легочныхъ кавернахъ (кровохарканье); масса сочувственныхъ отзывовъ врачей. Брошюра высылается только за 70 коп. почт. марками.

Адресовать: С.-Петербургъ, почт. ящ. № 86, въ контору „Медицинскій Указатель“.

Принимается передплата НА ДРУГЕ ПІВРІЧЧЯ на політичну, економічну і літературну газету

„ГРОМАДСЬКА ДУМКА“ і на літературно-науковий місячник „НОВА ГРОМАДА“.

Ціна з пересилкою до кінця року:
НА ГАЗЕТУ 2 карбованці,
НА МІСЯЧНИК 3 карбованці.

Адреса редакції і головної контори: у Києві, Михайлівська ул., ч. 10 Телефон № 1458.

Передплатувати і купувати на роздріб ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по сих місцях:
У Києві, в книгарні „Кіевскій Старина“, Безаківська ул., ч. 8.
У Лубнях у Миколи Кохановського.
У Ніжині в книгарні п-ці Чекмарьової.
У Одесі у Олександра Коровиченка, Ніжинська ул., ч. 52, пом. 23.
У Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1

В ОДЕСІ

принимается передплата, оповістки і продається на роздріб газета „Громадська Дума“ та місячник „Нова Громада“ у Олександра Коровиченка Ніжинська ул., № 52, кв. 23.

Вийшла з друку й продається по всіх книгарнях

ГРАМАТКА

(УКРАїнський БУКВАРЬ) з малюнками.

Склад Но ець.

Ціна 15 коп., з пересилкою 25 коп. (можна марками).

Склад у видавця є. Череповського, в Києві, Крутий спуск, № 1. 3-10 206

ДРУКАРНЯ, ЛІТОГРАФІЯ й ПЕРЕПЛЕТНЯ

Київ, Трьохсвятительська, ч. 14. Телеф. 971.

Т-ВА Н. А. ГИРИЧ.

Телефон 971.

ПРИЙМАЮТЬСЯ: всякі друкарські й літографські роботи, а також замовлення на оправи книжок, брошур то що.

Всі замовлення виконуються швидко й чепурно.

Київ, 26-го липня, 1906 року.

Огидне зло- Скоро пішла звістка про огидний вчинок душогубства, заповняний над одним з визначніших послів до Думи, відомим ученим Герценштейном, реакціонери й чорносотенці дуже зраділи були. Орган їх „Новое Время“ надрукував статтю „На чьей стороне“, в якій доводять, що самі члени партії народної свободи виводять в смерті Герценштейна, бо не протестували проти політичних убивств, яких доконували над чинами уряду революціонери. Поставивши поруч телеграми про смерть адмирала Чухніна і ученого Герценштейна, „Новое Время“ не добачало між цими двома актами жадної різниці. Ще далі пішов другий орган чорної сотні—„Кіевлянин“; він просто каже, що убивство Герценштейна треба поставити на карб тим самим революціонерам, що убивали й чинив уряду (ч. 203). А обидві газети й інші такі не ховали своєї радості: дивіться, мовляв, революціонери,— і до вас беруться вже з тими спо-

собами, яких досі ви практикували над урядом.

Нічого й говорити про те, що Герценштейн ані його товариші не були революціонерами, і засобом до боротьби з урядом було у них слово і тільки слово. Вони не чинили насильства, не проливали крові, не послали „карательних“ експедицій та поїздів, не гноїли людей по тюрмах та на засланнях. Чухнін і Герценштейн тільки тим мають однакову долю, що обох убито, але коли перший мав на своїй совісті незмірний тягар людської крові та сліз, у другого не було за собою зерна неправди. Насильство над Герценштейном є не що інше, як дика помста над людиною, що нікому зла не зробила, як безглуздий замах насильника на чоловіка культури, чоловіка світла і правди.

„Истинно-русские“ люди, що досі на всякий прояв визвольного руху тільки набіхували, беруться тепер до інших засобів. Зв'язок цих людей з смертю Герценштейна очевидний. Не даром у чорносотенній газеті „Маяк“ звістка про смерть

Герценштейна надрукована раніше ніж злочинна рука виконала своє мерзенне діло; не даром арештований жандарм Запольський мав зносити з „істинно-русскими“ людьми; не даром за його так заступаються його товариші з департаменту поліції та „охранки“. Це одна компанія, що одного хотіла і досягла свого. І хоча знов, кажемо, сліди злочинства дуже виразно показують, звідки був злочинець, але ми не певні, що судове слідство що небудь викриє. Такі злочинства у нас рідко коли знаходили правий суд. Але суд інший, суд обуреної совісті народної осудив уже і самих злочинців, і їх явних і таємних помічників. Оприсяг призирства та огиди, нема до їх іншого очування, і справа, яку вони такими способами обороняють, знайде тим певнішу смерть свою.

Бюрократія Служителі православної церкви були до останнього часу найпевнішими підвалинами самодержавного бюрократичного ладу. „Армія Побѣдоносцева“ до останнього часу була щільним сторожем народної темноти і стала у добрій пригоді урядові. Духовенству звелено було навчати народ, що „ворог“ та „супостат“ не тільки чужинець, що з зброєю у руках хоче напасти на державу, а кожна людина, що силкується вивести правду на світ Божий перед людські очі. І духовенство „добросовістно“ робило доручене йому діло: воно захищало народ од „крамолі“, сочили за „ворогами“ та „супостатами“.

Але останніми часами і серед самого духовенства прокинулись такі люди, що не згожуються з бюрократичним розумінням слова „ворог“ і „супостат“. Де-кого з них було обрано до Державної Думи і там вони з народної трибуни в Таврійському палаці самі виступили яко „вороги“ і „супостати“ бюрократії. Бюрократія побачила таким чином, що сама сторожа зробилась непевна.

Повстало питання: що робити? Як зарадити новому лихові? Але як і скрізь,—бюрократія над цим довго не замислювалась, бо вона звикла ходити на осляч битими шляхами: коло самого духовенства, що стояло увесь час само на варті, вона приставила вартових з поліції.

Нам подають звістку, що почали посилати поліцію до церкви, щоб шильнувати, що говорять священники на проповіді. Особливо ж прислуховується поліція до того, що кажуть священники людям, читаючи маніфест про замкнення Думи. Це сильно обурює селян проти поліції і уряду взагалі.

Вчинки сліпої бюрократії роблять своє діло.

Де був спокій монастиря, там підіймаються хвилі. Скаламучена душа заспокоюється не відразу. Не відразу заспокоюється й мирні, богобоязливі люди, бо їх уражає в саме серце поведіння агентів поліції. Ті самі поліцейські городові, яких люди звикли багачити по шинках, по базарях, які наганяють страх на всіх мешканців, тепер з'являються по церквах з тим же самим заміром, щоб підслухати, сочити за словом священника.

„Наче злодія шукать, або трусмають робити“—гомонять люди. „Бач, прислухаються до всього. Де хто на двинтарі балакає, там і городовий з'явився. Теж і в церкві... Бодай вам!“

І замість релігійного настрою в душі росте обурення, замість молитви з вуст йде лайка.

Ми певні, що догляд в церквах є частина цілої системи, вигаданої бюрократією. Щоб захистити народ від „шкодливого“ впливу духовен-

ства, ухвалено завести „надзор“ за ним.

Слава творцям цієї системи! Духовенство, віддане „подъ надзоръ полиціи“—се вінець бюрократичної творчості!

Чому не помагають „усмирненія“.

Давненько вже селян „усмиряють“... Чого тільки з ними не роблять, починаючи від улюбленої російським начальством „порки“ і кінчаючи палінням цілих сел. Але чудне діло! Хоч арешти, заслання, розстріли не скінчилися до цього часу мало не по всій Росії (про „окраїни“ вже нема що казати), а селяне не тільки не „усмиряються“, але навпаки, рух, що раніше йшов „в ширину“ тепер іде вже „в глибину“. Візьмемо хоч-би полтавську губернію... Починаючи з 1902 року, коли славетний князь Оболенський „перепорів“ дві губернії,—розрухи в цих губерніях—особливо у Полтавщині—ні на хвилину не втихали. Нігде не знайдеш такої свідомості і такої ненависті до сьогочасного ладу, до хижачького урядовання, як тут.

Від чого це все виходить? Чому тюрми, заслання і навіть розстріли не помагають? На це найкращу відповідь дає лист одного селянина полтавської губернії, що поїснів у „кутузці“. Ось уривок з його листу (подаємо не змінюючи тексту):

„Тепер напишу трохи про своє тюремне життя-буття... Було нічого собі, так що „не такий чорт страшний, як його малюють“. Сидів я з дуже гарними освіченими людьми й багацько читав газет і книжок, так що „доразвився“ порядочно. Хто і зовсім темний йшов у тюрму, то він тепер світлий вийшов... Так-то, братіку! Од тюрми мені скільки шкоди, стільки й користі. Сидять там люди різних партій, націй і професій: учелі, фершани, члени земських управ, дяки, старшини, ес-деки, ес-ери, кадеті і інші. Але проте вони всі брати по одному ділу. Присидів я з половиною місяці, випустив жандармський офіцер. „За волю народа, за його права не страшні кайдани, солодка тюрма, бо вільного духу не скути в кайдани!“—кінчає селянин свого листа словами пісні. Z.

Хоч рік, та наш!

По всіх державах Західної Європи, де тільки заведено народоправство, народ вважає за найважлишу для себе річ те, що міністри не мають жадного права без згоди народних заступників ні одної копійки взяти з народу та витратити її на що сами хочуть. Що-року народні заступники кожної держави складають у парламенті (думі державній) обрахунок, а в йому зазначають, які треба зробити видатки на будуваний рік, і скільки для того треба взяти з народу грошей. Такого обрахунку міністри й повинні триматися на прогзні року. Коли рік скінчиться, народні заступники, складаючи обрахунок на новий рік, перевіряють міністрів, чи по правді вони витратили гроші—контролюють їх. Там, де заведено такий порядок (зветься він *бюджетове право* і *право контролю*)—а не заведено його тільки в Туреччині, Персії та у нас, в Росії,—так от там, де цей порядок заведено, міністри не мають права тратити гроші по своїй угоді, бо за кожною витратеною не так, як того вимагає обрахунок, копійку, вони мусять одвіт дати перед народними заступниками.

Бюджетове право та право контролю надано й нашій Думі Державній і коли б її не було розпущено, або хоч і розпущено та скликано знову до нового року, то обрахунок на той рік державних видатків та доходів склали б були наші послі, і міністри не мали б уже права тратити гроші, що збираються з народу, по своїй упо-

добі, бо їм довелось б відповідати перед народними заступниками, коли вони почали б контролювати міністрів.

Звичайно, що такий порядок не доводиться міністрам, бо то вони хазяїнують, як їм того хочеться, а то ще якась там Дума над ними—зв'язує їм руки.

Право народних послів складати обрахунок державних видатків та прибутку, це дуже важна річ. Оскільки це важна річ, видно хоч би ось з чого: кожен цар чи король має право розпочати війну з другим царем чи королем, не питаючись згоди народних заступників, перечити йому ніхто в цьому не може; але ж коли народні заступники не хочуть, щоб була війна, вони завше можуть не дати грошей на це, а без грошей війни не розпочнеш... От і мусять царі чи королі залагодити справу якось миром.

Тепер нашу Думу Державну розпущено; скликано буде її аж через сім місяців, тоб то в тім році (20 лютого). Але ж складати обрахунок прибутків видатків на рік 1907-й треба в цім та році...

По західних державах теж буває люті так, що розпускають парламент. Робиться це там здебільшого для того, щоб перевірити, чи справді народ хоче того, чого вимагають його заступники в парламенті? Чи знову народ вибере т х самих послів, або таких, що однаково з ними думають? Але ж коли там розпускають парламент, то зараз признають і день нових виборів і держава буває без народних заступників тільки місяців два або три.

Для чого ж у нас назначено такий довгий строк,—аж 7 місяців, а коли саме будуть вибори, ми й досі не знаємо? Мимоволі спадає на думку, що такий довгий строк назначено для того тільки, щоб міністри самі, без народних заступників, упорались з обрахунком державних видатків та прибутків на рік 1907-й, щоб хоч один рік ще по хазяїнувати їм коло народного гаманця.

Гр. Сьвободичій.

Марні надії.

Герценштейна, одного з найвидатніших народних послів до Державної Думи, борця за „землю і волю“, який рішуче обстоював земельну реформу, вбито в Фінляндії поганюю, підкупленою рукою...

Свіжа заснована в Москві спілка винищування революційного руху в Росії, тоб-то—революцій-перів, людей, що домагаються сягати волю народові, що борються за визволення з-під гніту усіх скривджених, усіх закутих у міцні кайдани сваволі, ці спілка, як оповіщають газети, порішила вживати всіх „можливих способів“, щоб сягнути своєї мети.

Виходить, що тепер починається нова діяльність чорносотенців. За мало стало погромів євреїв та інтелігенції. Вони—люде з чорною душою, підняли свої погані руки на борців за волю. Вони, озброєні, гвалтом ідуть проти волі, яка, мов сонце ніяк не хоче заховатися за чорні хмари, а на залість їм виринає, виринає все дужче, все сміліше на холодному, сумному небі.

І скільки б не було тих чорних хмар, як холодно та суворо не вивь жорстокий вітер, а сонце прогляне і засяє, розскіпає та привітняє,—і хмарам прийде кінець!

Та й дісно: коли немає сонця, коли густі хмари його заховають, тоді найбільше почувується гостра печка потріба добути те сонце, розігнати хмари холоди, почувується бажання боротися і подужувати.

Але видно, що ці люде, захоплені сліпою злобою, ці пугачі російського життя, обороні гніту, сваволі, не хотять, не можуть підвести вгору свою голову, щоб упевнитись, що сонце воли та правди скоро засвітить над змученою країною.

Сонце прогляне!

Нехай не кажуть нам, що вбивства та погрози, вбивства борців за волю винищать революційний рух. Ні! Коли бійка на смерть, то на трупи не вважають" кажуть люди. Коли шибиниці та розстріли, які вживались Орловими, Мінами та іншими славетними героями, коли каторга та турми не вбили бажання волі, то і чорносотенні погрози не відіють нічого, бо дуже глибоко в душу народу зацало це бажання волі.

Не варто навіть витрачати великих грошей на підкуп злочинців. Коли за вбивство одного Герценштейна, якийсь добродій „в синіх окулярах" сподівався дістати 30 тисяч карбованців, то чи не загато багато грошей доведеться витратити на цю справу?

Марна втрата, марні надії, бо вільного духу не скупи ані в кайданах, ані винищити навіть самою смертю.

Л. Чулий.

3 газет та журналів.

** Пам'яті М. Я. Герценштейна усі поступові газети присвятили статі написані відомими письменниками або громадськими діячами. Так, наприклад, у газеті „Річч" Родічев пише:

„Депутата Герценштейна убито. Його убито за промови в Думі, за те, що він вимагав земельної реформи та щоб землю у поміщиків було взято примусово. Скільки ненависті зібралось над головою цього чоловіка, скільки брехні вилили на його приятелі Століпін. Офіційні газети своїми наклепами спричинились до того, що він став мучеником, що для його настав суд історії, який ще не прийшов для Думи і вогорів її. Його ім'я навки залишиться у пам'яті російського народу, сполучене з вимогами землі для народу! Він був речником земельної нужди селян і став мучеником народних вимог. Для себе він вдовольнявся тим, що стояв на боці справедливої справи; його збрехано було слово, його засобом — переконувати людей. Він усі свої сили присвятив справі земельної реформи, за-ляючи став депутатом, за-ляючи якої він покинув спокійну працю ученого і мирне життя у сем'ї. Він для російського народу робив своє велике діло і за-ляючи його вбивав своє життя і народ не забуде імені Герценштейна. Життя його повне праці і наукової роботи та боротьби за можливість працювати. З початку діяльності йому не давали змоги працювати, а в кінці убивством зупинили його працю. Ця смерть, ми віримо, послужить на користь справі, якій присвятив себе Герценштейн. До доказів його супротивників прилучилось душогубство, до постанов і справи Думи мучеництво. Дума померла, робітники її вбивають, але праця її життєва, хоч що працю з самого початку намагались руйнувати."

Далі Родічев каже, що народ спить, хто убив чоловіка, який вимагав землі для народу. Світають також: „за що розігнали Думу?" Статя кінчається покликком: „Обізвись, народ російський, і цюжани борця, що віддав кров свою за твоє право."

У цій самій газеті Петрункевич пише:

„Істинно-русские люди" знали, що перша жертва, яку вони собі вибрали не втіле од їх і нахабно оповідали у Москві, що Герценштейна убито, коли ще він був живий."

Автор статі пише далі:

„Не даремно першу жертву вибрано з посеред бунтів членів Державної Думи. Адаже на Думу країна поклала всі свої надії. Дума — це ознака нової Росії, Росії будучини, Росії вільної, братерської, людської, Росії без кривавих жертв, без кар на смерть, без голодних, без зневажених і ображених."

На прикінці статі бувший думський товариш Герценштейна каже про його:

„Сверз з роду, він усею своєю істотою прихилився до російського народу, і я, що знав покійного 20 літ, ніколи не чув од його, щоб російські євреї мали свої окремі од російського народу інтереси. Страшна смерть цього заступника російського селянства, що одкрив селянству шлях до кращої будучини, раніш але пізніш була як сліда оцінена народом. Ім'я Михайла Герценштейна стане дорогою для народа і у кожній селянській хаті його вимовлятимуть з

гордістю і любов'ю. Він вірив у російський народ і страждав його стражданнями і російський народ одвітить йому тим, що не забуде його; пам'ятатиме його мученицький кінець і не забуде, у яку хвилину і за що згинув Герценштейн од руки найягого душогуба."

Пам'яті Герценштейна присвячує вступну статю „Gazeta Wilenska", яка пише:

„Коли не помогло те, що арештували та розгонили збори під час виборів — узялись до інших способів, більш дієвих. Вісім бувших послів арештовано, а одного, що міцно стояв за землю для народу, убито."

Почались переслідування тих, що відважились виконати волю народну і стали його заступниками.

За поміччю цих засобів думають до того залюбки люди, щоб ніхто без згоди бюрократії не наважувався ставати послом."

Такі заходи, — каже газета, — нічого не допоможуть народнім ворогам. Рух не зупиниться, а навпаки побільшає. Газета кінчає словами:

„Свіжа кров не поменшить сміливости оборонців і борців за волю. Цей крові народ не забуде..."

Можна убити чоловіка, але не має у світі сили, яка могла б знищити думку. Коли б навіть „істинно-русские люди" убили усіх бувших послів Думи, що стояли на боці народних інтересів, вони не здолають таким робом зупинити руху за землю та волю. Справедлива, свята справа покривджених і пригноблених рано чи пізно візьме гору.

Лист з Сібіру.

З далекого Сібіру хочу нагадати своїм землякам про тих борців за волю, про політичних „злочинців", що в останні часи заслали в тутешні краї до всіх кінців Росії. Я буду говорити про „політичних", заслалих в Наримський край, між якими немало і наших земляків з Укр. Іви.

Наримський край знаходиться недалеко від Томську, на північ, по р. Обі Місяця там більш болягітні та ліс — тайга, так що клімат дуже нездоровий, особа для людей, незвичких до нього. Народу живе там не багато; більш все инородці, люди малокультурні і бідні. Головні промисли їх рибальство та полювання, але все це заважали в свої руки глитаї. В оцей-то малолюдний та дикий край і провадили політичних засланців. До сього часу в Нарим адміністративно заслали 530 чол. на ріжні строки (від 3-х до 5-х років). Із них 75 чол. живуть в г. Наримі, а останні розміщені по селах та деревнях. Окрім цих, туди ж заслали ще 245 ч. на весь час військового стану. Так що зараз політичних засланців в Наримі всього 775 чол. Більшість їх із Європейської Росії. Число це з кожним днем все більшає. Становище всіх цих людей страшенно тяжке. Від казни вони одержують: інтелігенти (то-б то люди з вищою, або середньою освітою) — 6 кар. на місяць, а „прості" люди — 3 кар. 30 коп. На ці гроші треба найняти собі яке-небудь помешкання та купити попоїсти. Ціна там на хліб і на всяку їжу дуже висока, та й достать всього там не так легко. Тамешня поліція, страхаючи селян арештом, заборонила їм мати близькі зносини з політичними а тим більш допомагати їм в чому небудь. Щоб прожити хоч як небудь на ті гроші, що видає казна, і думати нічого; та й видають ці гроші часто схиляючись. На який же небудь заробіток те-ж мала надія. Про інтелігентних засланців, що не можуть робити чорну роботу, нічого й говорити. А селяне засланці, як стало надходити літо, надіялись мати заробіток на сінокосах. Але зараз нігде не беруть „політичних", ні на яку роботу. Навіть

свідів організованости. — День, два поможуть, поговорять, а там вже штрайбрехери біжать на роботу і забастовці кінець.

До глибини повітря забастовка не пройшла; там і тепер все спокійно і все по старому.

Найякшавіше хаотичність і стійкість руху проявляється у селі, де хазяїн мій давній приятель і товариш.

Сіла це невеличке, дворів з п'ятидесять. Земля дуже легка і пісковата, селяне закупили частину панського ґрунту і живуть краще од інших. Ні церкви, ні пона, на молитву ходять у друге село за шість верстов; школа страшенно убога і учительне малограмотний хлопчина за п'ять карбованців у місяць. Торговлі в селі ніякої, навіть мавополці нема, але по хатах кривдкома шинкують і п'янутьють таки доволі.

В селі, як я вже казав, поміщику мій старий товариш, чоловік не багатий і вже підстаркуватий. ґрунту у нього десятин до 360-ти, але земля ширий пісок і потребує великої праці і видатків. Олександр Іванович чоловік освічений і дуже м'який. Цілий рік він провів у городі, де служив по банках, а тепер, років чотири тому назад, на старість, приїхав до нас на село волю доживати. В городі він інтересувався громадськими справами; бував учасником всяких просвітних

товариств, і навіть головував в товаристві боротьби з п'янством. З молодю його захопило етично-філософська наука графа Толстого і він і тепер зостав „товстоцем" і упергим „трезвенником" та „непротивленником". Сем'я у нього невелика: жінка і син студент. ґрунт раніш арендували селяне по дешевій ціні і через те панський приїзд їм не дуже впадовався. Вони все ждали, що панам надокучить хазяйство і що вони знову підуться у город. Одразу якось між панам та селянами повстали непорозуміння. Село насторожилося і привдялялося до нового папа.

Ширий до людей, переконаний демократ і ідеаліст Олександр Іванович спочатку дуже зацікавився життям села. Він ходив у школу, навідувався до хворих, де-кого з селян запрошував до себе, бесідував з ними, читав книжки, газети. — Хазяйство його захопило і, на старість літ, почав він учитися, понавчисував журналі, спеціальних книжок і надіявся і своє хазяйство поставити на культурний шлях, і селян вивчити краще обробляти землю. Йому подобалося нове життя, чарували його люди, сільський порядок, простота відносин і розводив він всякі фантастичні мрії на будучину.

Тим часом село зрозуміло, що пан не знає хазяйства, не розуміє сільських прав і звичаїв; почались непорозуміння, і навіть головував в товаристві боротьби з п'янством. З молодю його захопило етично-філософська наука графа Толстого і він і тепер зостав „товстоцем" і упергим „трезвенником" та „непротивленником". Сем'я у нього невелика: жінка і син студент. ґрунт раніш арендували селяне по дешевій ціні і через те панський приїзд їм не дуже впадовався. Вони все ждали, що панам надокучить хазяйство і що вони знову підуться у город. Одразу якось між панам та селянами повстали непорозуміння. Село насторожилося і привдялялося до нового папа.

Ширий до людей, переконаний демократ і ідеаліст Олександр Іванович спочатку дуже зацікавився життям села. Він ходив у школу, навідувався до хворих, де-кого з селян запрошував до себе, бесідував з ними, читав книжки, газети. — Хазяйство його захопило і, на старість літ, почав він учитися, понавчисував журналі, спеціальних книжок і надіявся і своє хазяйство поставити на культурний шлях, і селян вивчити краще обробляти землю. Йому подобалося нове життя, чарували його люди, сільський порядок, простота відносин і розводив він всякі фантастичні мрії на будучину.

Тим часом село зрозуміло, що пан не знає хазяйства, не розуміє сільських прав і звичаїв; почались непорозуміння, і навіть головував в товаристві боротьби з п'янством. З молодю його захопило етично-філософська наука графа Толстого і він і тепер зостав „товстоцем" і упергим „трезвенником" та „непротивленником". Сем'я у нього невелика: жінка і син студент. ґрунт раніш арендували селяне по дешевій ціні і через те панський приїзд їм не дуже впадовався. Вони все ждали, що панам надокучить хазяйство і що вони знову підуться у город. Одразу якось між панам та селянами повстали непорозуміння. Село насторожилося і привдялялося до нового папа.

Тим часом село зрозуміло, що пан не знає хазяйства, не розуміє сільських прав і звичаїв; почались непорозуміння, і навіть головував в товаристві боротьби з п'янством. З молодю його захопило етично-філософська наука графа Толстого і він і тепер зостав „товстоцем" і упергим „трезвенником" та „непротивленником". Сем'я у нього невелика: жінка і син студент. ґрунт раніш арендували селяне по дешевій ціні і через те панський приїзд їм не дуже впадовався. Вони все ждали, що панам надокучить хазяйство і що вони знову підуться у город. Одразу якось між панам та селянами повстали непорозуміння. Село насторожилося і привдялялося до нового папа.

3 російського життя.

— До повстання в Кронштадті. Кронштадське повстання вже подавлено. Почалося слідство. Поки що його провадить прокуратура морського відомства, але далі всю справу передадуть сухопутнім військовим властям. Разом з тим виясняються провини кожного матроса. Небезпечних матросів (до 1500 чоловіка) лишать під арештом, поки не скінчиться слідство.

Серед війська була змова, але повстання вбухло раніше, ніж сподівались агітатори. Серед кронштадського війська є так звана „військова спілка", до якої належать салдати ріжної зброї. Військова спілка була осередком, де змовлялись, щоб повбавити всіх офіцерів і захопити владу у свої руки. Все це малося статись в серпні (августі) місяці, коли більшість суднів повертаються з плави. Але умови не додержала мінна рота, командира якої переведено раніше в другу „часть".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

М. К.

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

Гроші просять присилать в г. Томськ, в ред. газети „Сибирская Жизнь".

20 липня в 5-тій годині дня було розстріляно 7 нижчих чинів. Розстрілювали салдати 2-го кріпосного батальйону. Засуджені на смерть були цілком спокійні. Прийшовши на місце для розстрілу, один з них поспробував, чи добре закопано стовпа, до якого його мали прив'язати; другий голосно співав „прощайте ви, рідні поля". Допустити до себе пона засуджені не захотіли.

В Кронштадті на вулицях стоять городові та військово. Пр-йти в город значно легше, ніж вибратись з нього. Горожане поспішають виїхати з городу і скоро він зовсім спорожніє.

Кажуть, що у фортеці „Константин" арештовано колишнього посла Ояшко, у якого ніби-то знайшли плани збройного повстання. (Н. В.)

— До вбивства Герценштейна. Слідство в справі убивства Герценштейна збирало уже деякі відомости. Йому багато допомагає молоді у Теріоках. З усіх листів та телеграм виходить, що до злочинства причетно багато людей з Москви. Один з допсувачів „XX В." нагадує, що два, або півтора місяці тому в чорносотенній газетці „Росія" було надруковано отвертого листа привідці чорної сотні — Юзефовича.

В сьому листі автор питається, чи буде дано йому амністію, коли він убуде Герценштейна, Вівавера та інших послів — євреїв?

Віце-директор департаменту поліції, розмовляючи з Петрункевичем та Лолосом, завваив їх, що він має надію піймати злочинця і довідатись, з яких „сфер" виникає думка про це вбивство. Поліція не мала Герценштейна за революціонера, а вважала його просто ученим, і тим то за ним і не стежила. Провадити добре слідство багато шкідить те, що злочинство зроблено на фільданській землі.

Похоронено Герценштейна в Теріоках, бо поліція заборонила перевозити тіло в Москву, сподіваючись великих демонстрацій. До гробу йшло сила людей, було дуже багато вінків з революційними написами, говорилося багато промов. (З петербургських газет).

— На бірні. Нова закордонна позичка розсінується зараз в Парижі по 79 (замість 100) карб., в Лондоні — по 78 с четверту, в Амстердамі — 76 с четверту, а в Петербурзі — по 84 карб.

Цікаво було б знати, скільки народних грошей витрачено на те, щоб підтримати таку ріжницю в ціні на державні папери між Амстердамом і Петербургом?

— Забастовка в Петербурзі. Петербурзькі газети подають звістки про те, як почалась забастовка в Петербурзі. 21 іюля забастовка почалась з самого ранку; о другій годині дня спинилася конка; забастували робітники по фабриках і заводах на Василеостровській стороні, а далі й по всьому Петербурзі. Відбулося багато мітингів. Промовці радили робітникам стримувати себе і не робити насильства.

По 10-й лінії на мітинг прибула кізна та піша поліція. Хтось кинув камінцем. Городові почали стріляти і бити нагайками; люди розбіглися; крамниці позачинялись.

На парканах коло всіх заводів та фабрик поналізано виборську відозву послів. На Виборгській стороні настрої дуже підвищені; робітники збираються на вулицях; більшість крамниць зачянено. Коло станції приморської залізниці були розрухи. Вечері на колю було накидано каміння, дощов то що; з паровозу випустили пар.

По Московському буркованому шляху жінки робітників з дітьми обійшли всі шкальні і за пів години паччяняли їх. В самому осередку города забастовка ще тільки починається. На ст. Петербург стесоріщій залізниці вийшла бійка; поліція хотіла не допустити страйку. Вбито 8 городових. На 4-й та на 8-й лінії поліція та козаки стріляли в народ, робітники шпурляли камінням. Поранено 1 хлопця, пристава і кількох городових.

На вулиці нема ні одного п'яного, не видно ні конок, ні трамваїв, ні звоників, тільки подекуди стоять купки кірасірів та городових. Всі вікна, що виходять на вулицю, заперто, дворики стоять напоготові біля воріт.

Чи довго ще буде забастовка невідомо. Багато робітників рялять одсутноти її до того часу, коли повстануть селяне. Після переви 24 липня вийшли газети: „Перелом", „Двадцятий В'язь", „Петербургский Листок", „Петербургская Газета" та „Новое Время".

— Виборгська відозва. Адміністрація конфіскує газети, закриває друкарні за те, що вони друкують відозву колишніх послів до Державної Думи, а про те сотні тисяч примірників цієї відозви ширяться серед народа. Багато примірників відозви було надруковано в Московських та Петербургських друкарнях силоміць, без згоди хазяїв; тепер надходять звістки, що й по дрібніших городах робиться те ж саме (в Мезішполі, Гродні та инш.).

Чорносотенці побачили, який попит вона має серед народа і випустили свою відозву, підроблену на манір виборгської, тільки в ній радиться бити жидів та різать „госпоп".

— Останні всти. В Петербурзі 23 липня арештовано більше 200 чоловік. Закрито всі політичні клуби. Арештовано раду спілки робітників „печатного д'яла".

— По дорозі до „щастя". На ст. Самара зараз набралось дуже багато переселенців, найбільше з Київщини, Херсонщини, Полтавщини. Становище їх надзвичайно тяжке. Замість 15 карб., привзначених на кожного переселенця, що їде в Сібір, їм видають всього тільки по 6 карб. Переселенці мусять продавати своє останнє збіжжя, аби доїхати до місця.

Як тільки до Самари прибуде поїзд, то переселенці цілою юрбою ідуть в город, стають на вулицях і просять милостиня. (П. В.)

— Не помиля. Кажуть, що генерала Кошова вбито не помилкою, а за його попередню діяльність.

(Свобод. Жизнь).

— Чужі помагають. Французький міністр закордонних справ Буржуа по відомив одеських євреїв, що вони під час розрухів і погромів можуть мати захисток у французькому консульстві. Французький консул мусить в таких випадках оборонити всіх людей, що не маючи зброї захищаються у консульстві. Коли таких людей набереться багато і для них не вистачить помешкання, то консул має право перевезти їх на французькі кораблі, що трапляться поблизу. (Р'чч).

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і подкаували за посуху Державної Думи. Селяне цим дуже обурені і подекуди вибрали своїх депутатів, щоб вони їхали в Петергоф і прохали повернути Думі її права. (XX В.)

— Невдача. В казанській губернії земські начальники звелили селянам вибрати депутатів, щоб вони поїхали у Петергоф і под

3 українського життя.

Школа імени українського діяча П. О. Куліша. Борзенська козака громада (в Чернігівщині) буде народною школою імени Куліша. Школа буде на 200 школярів. Зібрані на це гроші всі вже витрачено, а треба ще тисячі півтори карбованців, щоб довести це святе діло народної освіти до бажаного кінця. Через це уваженні козачої громади, члени будівничої комісії, вдаються почасти до прихильників пам'яті Пантелеймона Олександровича Куліша з проханням, щоб по своїй спроможності поспособили цій справі своїми грошми, які з великою подякою прийматимуть громадські уповачені. Адреса: г. Борзна в Чернігівщині. Буряківка. Федору Івановичу Стрелю.

Не хочуть слухати. В Прилуці 14 іюля розійшлася чутка, що читатиметься в церкві маніфест про Державну Думу. День був базарний, людей попріздало багато і довідавшись про маніфест людей повно набіглося в церкву. От і став батюшка маніфест читати, а люде дуже уважно слухають. Дочитавши, батюшка почав говорити про його. Люде повернулися і пішли з церкви. Поліція кинулася була спляти, щоб не виходили, але ніхто не сплявся і вийшли всі, а в церкві зосталися тільки чиновники та поліція. (П. З. Р.)

В м. Багачці миргородського повіту волосний сход зменшив плату старшині на 75 карбованців проти того, що він одержував, а волосним судям на половину. Селяне кажуть, що це зроблено на те, щоб і податків менше платити, і „начальству“ показати, що воно їм не до вподобу. Кажуть так, що як дадуть нам право самим вибирати й скидати суддів та старшину, то ми не то зменшатимем, а ще й прибавимо їм плату. (П. З. Р.)

Напади на друкарні. 21 іюля в Катеринославі в друкарню „Прогрес“ прийшло п'ятеро узброєних людей і почали друкувати виборчого відозву. Управитель друкарні счинив крик, пробігла поліція, її п'ятеро людей кинулися тікати і втекли. (Т. А-во)

У Винниці в друкарню Вальмазія прийшли якісь люде, арештували робітників і хотіли були щось друкувати, але хазяїн друкарні встиг якось повідомити поліцію. Поліція прийшла, але не встигла нікого арештувати. Тепер у друкарнях сидять салдати. (Под. Кр.)

В селі Стадниці винницького повіту страйкували хлібороби-робітники в маєткові графа С. Грохольського. Туди викликано було військ і одного селянина вбито, а двох поранено. Після цього 12 іюля арештовано було 90 селян за те, що ніби то підмовляли страйкувати. Арештовано і поведено в Виняцію. А за ними посунули туди ж і неарештовані, серед яких було багато жінок та підлітків, визволяти арештованих. Вони прийшли до поліції і почали вимагати, щоб випущено арештованих. Начальство довго вмовляло їх, щоб ішли собі відкляти прийшли, але вони ніяк не хотіли йти без арештованих земляків. Тоді їх обступили салдати й стражники і вивели за город на шлях до Стадниці. Селяне дуже обурені і нахваляються, що з кількох сел зберуться і придуть гуртом визволяти. (Под.)

17 іюля вдень управитель Грохольського їхав вулицею у Винниці і на його стрельбу, але не влучено. (Под. Кр.)

Страйн. У Винниці застрайкували робітники на тютюновій фабриці Ка-

ракиса і Дунаєвського. Вимагання такі:

- 1) Щоб побільшено плату за роботу на 15 проц;
- 2) щоб зменшено робочий день на одну годину (робити з 8 годин ранку до 7 годин веч-ра);
- 3) перед святами, щоб робити тільки до 5 годин;
- 4) щоб звичайно поводитися з робітниками;
- 5) щоб зроблено кращу вентиляцію в сушильнях, де працюють коло простого тютюну;
- 6) щоб заплачено за весь час страйку;
- 7) щоб нікого не карано за страйн.

Робітники заявили, що не поступляться ні одним вимаганням і не підуть на роботу, аж поки не задоволять усі їх вимагання. А хазяїн нахваляється, що не поступляється робітникам і закриють фабрику. (Под. К.)

Арештують за агітацію. В Глухові арештовано студента Гинзбурга. Він розмовляв з салдатами, а фельдфебель побачив та й закликав його в свою хату, кажучи, що там зручніше буде розмовляти. А сам тим часом закликав поліцію. Гинзбурга забрано і одведено в тюрму. (К. О. Ж.)

В г. Липовці поліція арештувала учня 3-го класу житомирської фешанської школи Олександра Швейра і учня-телеграфіста Олександра Сенкевича за те, що вони ніби то роздавали селянам революційну літературу. Не арештують за агітацію. Там же в Липовці до справника приходила депутація од євреїв прохати зробити щось, щоб не було єврейського погрому в с. Зозові. Бо там мировий посередник Душенькевич звелів писареві Порубченкові роздавати селянам чорносотенні писання про те, щоб громилли євреїв. Роздає він між иншим „Добрий совіть євреям“. Цю книжку друковано в друкарні петербургського градоначальника і через те де-які селяне вважають її за указ і вже приходили до євреїв-крамарів питати, чи почали вже вони кінчати тут свої справи. Всюди по селу писарь посилає розклеювати чорносотенні відозви. І ніхто цього не забороняє, і писареві вільно агітувати, підбурювати людей до погромів. (К. О. Ж.)

Біда газетам. 21 іюля поліцейстер у Кам'янці-Подільському звелів забрати у хлопців-газетарів усе, що вони продавали. Хлопців приведено в поліцію, забрано в їх „Под. Край“ і кийські, петербургські та одеські газети і передано поліцейстерові. В 4 години дня „Подільський Край“ виступив телеграми і хлопці побігли їх продавати, але городові зараз же пооднімали їх.

Але не все забороняє поліція продавати: „Кієвлянин“ та „Новое Время“ навіть заставляє продавати, та тільки газетарі не хочуть і не продають. (Под. Кр.)

Про землю. В полтавський селянський банк приходять багато заяв од поміщиків, що вони хочуть продати землю. Ціну визначають од 200 до 240 карбованців за десятину. (Нар.)

Снільни вкрадено коней. За минулий рік на Поділля вкрадено було в людей 1.980 коней. Найбільше вкрадено в балтському та могилевському повіті. (Под.)

Мітинги в Кубанщині.

З початку всеросійського загально-го руху соціалісти звернули найширшу увагу на селян-вкраїнців, що живуть поблизу Армавіру, і на так

званих „іногородніх“, що розкидані по всіх усадках Кубанської області, бо умови їхнього життя прихильно їх до соціалістичних поглядів. Досвід попередніх років переконав в тому, що козаків—лінійні не дуже піддаються промовам за кращий лад, за волю, за землю і такі інші речі, до яких пильно прислухаються селяне. Зате українці дуже пильно прислуховуються, приваїмні тепер, до того, що говорять на мітингах, коли виникли такі цікаві теми, як от розгон Думи, земельне питання, заходи уряду.

Кожен празник десятків зо два промовців роз'їжджаються з Армавіру по суміжних селах, де на майданах неперляче дожидає їх великий натовп бородатих, сивих і безбородих чоловіків, старих, молодих і дорослих жінок, навіть дітей. Рашіш було частина селян вороже ставилася до мітин-гів, але тепер промовців зустрічають почесно, закликають на обід, широко дякують.

Мітинги в найблизчих до Армавіру селах відбувалися мало не що-неділі: в Успенні—4 рази, в Маламніці—2, в Богословці—3, в Мях-йлівці—4, в Гудькевичях—3, в Кубанці—2, в Убеженській станиці (для іногородніх) 1 раз. Старшин і писарів на той час вряжають із села, бо більшість цих селянських „начальників“ так поспівачі вичим начальством, що не дають селянам навіть про панів-гитайтів озватись поганим словом. „Пани, то все одно як і начальство!“—каже успішний старшина Хворостяний, якого вже добре знають на Кубані. Але селяне розумніші за старшин,—на останньому мітингу в Успенні вони казали: „Ми платимо в казну силу грошей, як і пани, та не на нас ті гроші казна витрачає. Вони йдуть до кешени чиновникам, та на військ, та на поліцію, що потім нас мордує, та пів-здириликів озброює“. Коли промовець оголосив відозву бунтівних пославів Державної Думи, селяне вхвалили закрити монополію і прохали оратора прибути ще раз, щоб написати притов-Вокзалу немає; по всіх усадках пристають до „Всеросійського Крестьянського Союзу“, навіть едуються в громади, метою яких є боротьба проти погромів. Невдоволю, наприклад, росповсюджувалися вісти, що готується новий погром в Армавірі, не дивлячись на те, що після першого погрому селянам відірвалися очі, і вони обрали послом до Думи Лушніна, якого найдужче розривало. Але тепер із суміжних сел де-які селяне зразу ж звернулись до Армавірського „Союзу робітничих депутатів“ за порадою, аби виставити охорону. Іх вивели, що погром не можливий, бо навіть бунтні ватажки чорносотенців, які сиділи за перший погром в тюрмі (Картелішов) тепер пристали до визвольного руху і беруть участь у всіх масовках, демонстраціях, страйках. Вагаляти визначається настрої, ворожий до уряду і співчувачий Думі.

Пилип Капельгородський.

Як заробляють на податки.

Чекаючи поїзда на ст. Ромодан 17 квітня цього року і вештаючись по вокзалі, мені довелось натрапити на чималий гурт селян обох цолів і ріжного віку, що лежали під зерновим гамазеєм. Невисокий зріст, виснажені та хорі об'лячка цих селян звернули на себе мою увагу і я почав з ними розмовляти... Виявилось, що це селяне з де-кілях сіл гадяцького і лохвицького повітів, з Полтавщини;

— Ні, пане, ви не йдіть, ми вас не пускаємо. Нехай цей волоцюга сам іде...

Почалося шалотиння, Олександра Івановича одірвали від Казимира.

— Не бийте його, не треба!—закричав пан, поблід, зомлів і став хилитися до землі. Прибіг небіж-студент і з якимсь дідком покляли його на траву. Юрба зупинилася і притихла. Казимир виврився з рук і побіг дорогою, його ніхто й не догнав. Хтось приніс води і дав панові.

— Нічого, живий буде, воду п'є!—сказав якийсь старий чоловік. Небіж з дідком підуки повели пана і посадили на ганку.

Потім підійшов ближче.

— А де хто з вами, може і це прикащик?

— Ні, це гость, мій родич,—небіж, промовив тихо Олександр Іванович.

— Ну, як гость і родич, то нехай зостается, а рещту—всю челядь ми забираємо. Порайтесь сами!

Громада стала розсидитися. Кругом тільки двора вешталась де-які люде і доглядали, щоб челядь не вернулася до роботи.

Згодом прийшла з вокзалу хазяйка-пані з сином, прийшлося самим самовара ставити, яешню смажити. Далі стали пани худобу порати; коней потіти і годувати вісом, свиней кормити, птицяю поспити. Пані ніяк не могла пристроїтися до корів, щоб їх подоїти,

вони прямують до Таврії шукати заробітків.

— Просто життя немає,—казали з гурту мені,—і подушне—дай, і земське—дай, і волосне—дай, і п'яте-десяте—дай, та все дай! А з чого ж його, оте „дай“ потягнеш? З теї хіба ші-десятини наділу, що тільки де-хто з селян має? Отак що-літа старі лшшаються дома, а вся молодь ходить по Таврії, Херсонщині то що, розшукуючи заробітків. Трапляється, що й літо мине, а ти все розшукуєш роботи. Тому пристаєш на всякі умови, аби тільки найнятися, заробити якусь копійчину...

Підбіг поїзд на Полтаву, селяне схопились і почали лшштуватися в дорогу. Іхали вони товарними вагонами по „накладних“, по сорок чоловік в вагоні. Вагони були брудні, не пристосовані для перевозки людей,—не було ніяких лавок. Це тяжка їзда: з власного досвіду знаю, що і вдобре пристосованих вагонах не медяно їхати, а відсається в вагон, навіть з лавками в два поверхи, на привелику силу тільки 32 чоловіки.

На прощання листом селянам я дав свою адресу, прохаючи їх хоч до-платними листами повідомити мене, як буде справа з їхніми заробітками, і оце тепер одібрав одного листа. З древні Огуз-Тебе, з Таврії, пише мені селянин Михайло Лушан, що на-нявся до німця Яндена: „Мое життя—не дай Бог нікому такого! У німців служити—це чиста каторга: живня кончили, почався гарман; роботу починають з 2 годин вночі, а кінчають в 10 годин вечора. Просто ніколи одіхати. А харчі які, тільки подумай-те: на снідання і й полудень по 4 свіжих огірки. Робочому чоловікові, якого запрогають до роботи з 2 годин вночі, в 8 годин ранку дають 4 огірки,—з'їж їх і роби до обіду. А обід—борщ без картоплі, без буряка, без м'яса, один тільки квас. Каша із шеретовки. Вечера що-денно—галушка суха. Не дай Бог, як знущються з нас, що хотять, те й роблять з нами. А скажи слово,—зараз виганяють геть, кажуть—забастовщик; не дають ні грошей, нічого. І скаржитись нікуди, так страждаєм просто ні за що... Що нам робить, бідним?“

Отак заробляють на податки!

Ф. Ш-но.

У Києві.

Український спєнтанль. В неділю 30 липня в Лук'янівському народному театрі виставлятиметься артистичним гуртком під зарядом Свірговського, другий раз комедія Тобілевича „Суета“.

Вистава. У вівторок, 1 августа, в Пуці Водиці на користь безробітних кийських друкарів відбудеться вистава: „Євреї“ Чирікова, під зарядом артиста Лепковского.

Арешт. Сими днями на Кузнечній вулиці поліція зробила трус в квартирі студента політехникума Берештейна і хоч нічого незволеного не знайдено, але хазяїна арештовано і одправлено в либедський поліцейський участок.

Арештовано також кілька чоловік служачих на городській залізниці і на Шулявці 6 робітників.

Боротьба з страйном. Є чутка, що адміністрація кийського городського трамвайного товариства за економічний страйн робітників залізнодорожної майстерні на Великій Васильківській улиці думає всіх 200 робітників прогнати з служби і набрати нових робітників.

Судова справа. 24 іюля в кий-

виявилось, що саме до цього діла тименний Олександр Іванович—чудово він подоїв всі корови!

У вечері прибіг пристав з двома стражниками. Пристава з сусіднього містечка поклякв Казимир, який з переляку забіг аж до нього і розсказав, що діється на селі.

Громада збіглась всі. П'яних було ще більше. З криком, з галасом напались вони на пристава, так що цей мусив зараз же утікати, нічого не вдіявши. Стражники тільки на дорогу повипинали геть все молоко, що поді-лили пани.

Переночували. Ранком пани знову до роботи. Попорали худобу. Пані почала куховарити. Селяне тільки позі-рнали та насміхались. Прийшов до двору десятник. Пац вийшов до нього.

— А що?

— Та от прислала мене до вас громада на шот вашого мостка, що на дорозі до Брусилова... Дуже вже мосток непевний і треба його полагодити сьогодні.

— Добре, я дам матеріялу, а ви полагодите його.

— Ні, пане! Люде сказали, що ви сами повинні це зробити.

— Досі лагодили ви, а я давав матеріяла. А як не хочете, то я найму когось.

— Ні, наймать неможливо... Ідіть сами лагодити!

ському воєнно-окружному суді розби-ралася справа салдата Дмитра Латишова, якого обвинувачували в тому, що зне-важав Царя і святі моші. Суд поста-новив позбавити Латишова всіх громадянських прав і вислати на 4 роки в каторгу.

Розбився поїзд. 23 іюля в 3 1/2 год. дия між станціями Бердичів-Дем-члін розбився товарний поїзд. Нікого з людей не поранено. Розбито 12 ва-гонів.

Випущено з тюрми. 24 іюля з Лук'янівської тюрми випущено на во-лю „політичного“ Шпака.

Наказ. Вчора, всім околочним надзираєлям адміністрація вказала бути в поліцейських участках у 9 го-дин вечора. Є чутка, що поліція буде робити арешти „політичних“, шукати зброї та бомб.

Число політичних. В Лук'янівсь-кому поліцейському участку сидить 29 політичних арештантів.

Новий кіоск. На Солом'янському базарі д. Красовський одкриває но-вий газетний кіоск.

Музична школа. З 1 вересня (сентября) почнеться вчення в кийській музично-драматичній школі Мико-лай Лисенка. Між иншим, на українсь-кому відділі будуть виклади: М. Ста-рицької—дікція і декламація, І. Сте-шенка історія культури та історія української драми.

Сільсько-хазяїнська школа. З сьо-го року сільсько-хазяїнська школа в с. Прусах, черкаського повіту перейшла в кийське земство. Земство купило у Т. Осадного за 10,049 карб. всі шкіль-ні будинки, пасіку і 20 дес. землі зо всім хазяїнським реманентом.

Школа існує з 1904 року. Курс вчення двохлітній, всього в школі вчиться 54 ученика крестянських дітей с. Прусів та сусідніх сіл. В декабрі сього року буде перший випуск уче-ників, що скінчили школу. При школі є приходська школа для вечірніх уро-ків з дорослими селянами. На содер-жання школи земство що-року видає 1,200 карб. і міністерство хлібороб-ства—3,000 карб. З 1 сентября по 15 марта в школі вчитимуть: природо-знавству, садоводству, городництву та иншим сільсько-хазяїнським наукам. Весною і літом ученики працюють са-мі на городі, в парниках, на пасіці і за всі роботи рада школи (завідуючий і 2 вчителі) назначає ученикам плату, яка їм видається в кінці року.

При школі є пансіон, в якому за 50 карб. содержатся ученики, для бід-них учеників заведено 10 казенних стипендій. Там же засновано Павли-ківську народну бібліотеку і позичко-ве товариство.

Арешти. На Меринговській ву-лиці поліція зробила трус в квартирі крест. Грицька Сініцина. При трусі у нього знайшли нагороджених на єв-рейському погромі в октябрі минулого року ріжних річей на 160 карб. Сіні-цина арештовано.

24 іюля поліція на Шулявці ареш-тувала Івана Рудого, який, ограбив-ши міщанина Кіслицина, хотів його зарізати ножем.

Телеграми.

С.-П. Т. А.

СЕВАСТОПОЛЬ, 24 іюля. В 2 годи-ни ночі проти 24-го іюля якісь зло-чинці подзвонили в військовий морсь-кий суд. Сторожеві вони сказали, що принесли телеграму предсідателєві су-ду і, коли він одпер двері, кинулись на нього і з'язали його; далі пішли в канцелярію і викрали з шахви діло

— Як то сам?—аж скрикнув пан.

— Яж не умію і не робив цього зроду.

— Нічого, привчайтєсь.

— Як же це можна? Не пійду я! Яж вас, чоловіче, не примушую чита-ти або писати, як же ви мене можете приставити до роботи, якої я не тямю?

— Як знаєте, не хочете, то я і скажу людем, що ви отказуетєсь.

Пішов собі.

Перед вечером наїхали посередник з старшиною, урядником і стражника-ми, вернувся і Казимир. Зобрали на селі сход і почалась росправа. Посе-редник гримав на людей, ці огризал-ся. Далі старшина з стражниками заарештували Потапа і ще другого, що найгостріше ставився до началь-ства і повезали їх до волості у холод-ну. Громада хотіла їх не дати, але нічого не помогло, поїхали.

На другий ранок до двора приїхали і стали до роботи фурман і дві баби і почалось штрейкбрехерство. Ще день-другий і все пішло по старому. Пота-па з товаришем теж через три дні випустили.

Хліб панський селяне сжали за шостий сніг, як і по других селах. Забастовка скінчилась.

Д-р. Юрєвич.

пропонує теж 6 сніг, а зрештою, як де буде дешевий сніг, то і я не од-мовляюсь,—дам хоть би і четвертий.

На ганок вишшов гость-студент, а з ним і новий прикащик Казимир, який ще не прийняв хазяїства. Олександр Іванович поспів тільки за день обво-дити його по полях, показати реманенті познайомити з економічними порядка-ми. Люде його ще й не бачили.

— Що це у вас за чоловік?—спи-тав хтось.

— Це мій новий прикащик Ка-зимир.

— От бачите,—сказав Потап,—ви собі якіхсь людеї наводите; на що це нам? Хіба у нас своїх нема? От гро-мада постановляє, щоб ви нікого чу-жого не держали. На прикащика бе-ріть собі хоть-би Івана Білана,—він показав на високого, чорнявого мужи-ка,—і платить йому 30 рублів у мі-сяць, а цього зараз-же розчитайте!

— З якої речі я буду його рощи-тувати! Ні, цього я не можу! Я його вже говорив, мені його рекоменду-вали, він всі пожитки свої перевіз! Я против Івана нічого не маю; може від і хорощий чоловік, але ж я маю право сам собі вибирати прикащика. І навщо я буду платити Іванові 30 рублів? Хто ж може мені заборонити держати Казимира?

— Не треба нам чужого! Геть з ним! Нехай убірається зараз!—галасу-вала громада.

Казимир вочервонів і стрівожений горяче промовив:

— Чого ж це ви на мене? Ви ж мене не знаєте? І мені ж треба кусок хліба мати?

— Шукай служби на своїй стороні! Хто його знає, хто він такий, може конокрад який? Геть! Женить його!—закричали.

Олександр Іванович збентежився.

— Добре, як таке, то я його одве-зу, нехай фурман запрягає коні.

— Ні, не можна, щоб його повіз ваш дворак; вони ще на нас поліцію наведуть. Хто їх знає... Нехай іде пішки!

— Як то пішки?!—аж скрикнув Олександр Іванович.—У нього ж де-сять пудов поклажи!

— Нічого, нічого, нехай несе, не підірветься, так буде краще!

— Ну знаєте,—це ж Бог знає що. Як боїтєсь мого фурмана, то дайте свого чоловіка!

— Добре, дамо хлопця,—ви йому заплатите п'ять карбованців!

— Як-то? За що? За десять вер-стов, на моїх конях, за дві години часу? Це вже ви знущаетєсь на до мвою! Ні, нехай краще пішки йде, я сам піду з ним... Ходім!..

Це сказавши, Олександр Іванович взяв Казимира за руку і повів через двір до воріт. Громада заворушилась. Потап з другим ухопили пана за руки.

про повстання (усього 18 томів) і всі річеві докази того діла.

МОСКВА, 24 юлія. Городська управа заявила, що за час страйку вона не платитиме жалуваним і усім, хто не стане 25 юлія на роботу, порозити тую. Жадних зборів в гордських будинках вона не дозволить. Завідуючим гордськими роботами звелено не допустити страйку. Застрайкували кондитерські Сіу і Реноме. В вечерній газеті „Літопись“, близькій до робітників, пишуть, що, не вважаючи на постанови робітничих спілок, загальногордський страйку не буде.

ОДЕСА, 25 юлія. Вчора недалеко од гордської аудиторії вбито шийта Володимир-ва. Убийця привселюдно потрусив усі кишені вбитого, знайшов список 20 душ і, забравши його, зник.

Пішла чутка, що хочуть підпалити лонбард; люде товпляться коло нього, викупають заставлене добро.

ЮЗІВКА, 24 юлія. Робітники тридцяті шахти Рутченківського товариства почали викачувати з шахт воду.

ПЕТЕРБУРГ, 24 юлія. На засіданні редакторів петербургських газет заступники друкарських робітників заявили, що вони постановили під час страйку давати видавцям газет (по черзі) робітників, щоб що-дня виходила одна газета; в такій газеті мають бути надруковані виключно телеграми, дописи і хроніка. Черга назначатиметься по вмові видавців. Завтра черга припадає „Віржевымъ Вѣдомостямъ“.

ПЕТЕРБУРГ, 24-го юлія. (Офіційно). Петербургський губернатор Зіновьев видав відозву до народу: „Чого народ має сподіватися від уряду і що мусить сам робити“,— в якій говориться про народне представництво. Усі необхідні реформи дані Росії особистою волею Царя. Де-які з обиданих Царем реформ заведено ще до скликання Державної Думи, до інших уряд готується.

Боячись впливати на виборці, поліція і інше начальство не перешкоджало конст.-демократам, а подекуди й соціалістам, агітувати скрізь. Царь вшанував народних заступників ім'ям „найкращих людей“, покликав їх оновити моральний облик Росії; Ду а в своїй відповіді на тронну промову зажадала зміни ґрунтовних законів, домагаючись скасування ради міністрів і утворення міністерства, що відповідало б перед Думою, а не перед Царем, не згадуючи про те, що найголовніші зміни вже поставлені Царем на чергу. Отже своєю відповіддю Дума немов привласнила собі ті реформи. Крім того Дума задала повного прошення політичних злочинців, навіть убийць і грабників, скасування кари на смерть навіть за вбивство Царя і примусового відібрання землі. Міністерство, складаючи яке по закону має право тільки Царь, Дума не признавала, не слухала його речей, стрічала міністрів вороже і згідно, приводила криками і образами; вона не виробила жадного закону, крім проекту, висловленого двома словами—скасування кари на смерть, жадного питання, крім того, що назначала на запомого гододиню замість 50-—15 мільйонів карб., вона не рішила; весь час пішов в неї на довгі промови. Дума, слухана революціонерам, не звужувалась навіть протестувати проти жорстоких убивств „державних“ і приватних людей, обвинувачуючи без жадних доказів уряд в тому, що він робив єврейські погроми. Більшість після не згадувало про рабунки, підпали й руйнування поміщиків. Нарешті більшість Думи постановила вдатися, поминаючи уряд, прямо до народу. В таких вчинках можна бачити тільки злочинну зраду присяги. Єдине, що зоставалось урядові зробити, роспустити думу і назначити нові вибори.

Недавно назначений предсидатель ради министров Столипин заявил, що наміри царя незмінні. Уряд дійсно хоче допомогти скасувати і змінити, законним способом старі і непридатні тепер закони; старий лад буде оновлений; губернатори ж мають глядіти, щоб не було ніяких розривів. По всій Росії запобігти земельній нужді „черезполосиці“, дрібности надлів можна тільки потроху і поміркувавши, а швидко, свіжо можна тільки взяти та заробувати, та се на користь не іде, відповідати все таки прийдеться. Говорачи в кінці відозви про нові вибори, губернатор нагадує людам, що послам треба не пустої красномовности, а зорового обдуманого слова, треба не поверховного нахапаного десь знання, а докладного знання місцевих справ, треба не молодечого завзяття, а статечного розуму, життєвого досведу, любови до рідного краю, ретельности і неохитности; тільки при совістних народних заступниках здійсниться палке бажання царське—бачити народ свій щасливим, тільки тоді повернеться захитане нині щастя і добробут великої Росії.

ПЕТЕРБУРГ, 24 юлія. Після ро-

спуску Думи і Царського маніфесту, в якому говориться, що Царь хоче перевести в життя обидані реформи, цілком зрозуміло, що уряд запропонував заняті гулящі посади міністрів громадським діячам, котрі намагались перевести ці реформи законним способом. Таким чином був, здавалось, забезпечений і вибір людей і напрям діяльності уряду. Та замір сей не міг здійснитися мимо волі уряду і самих громадських діячів.

Сі діячі бажали зібрати гурток своїх однодумців, які мали вступити до міністерства, та се їм не вдалось. Окремі ж громадські діячі, з котрих князь Н. Н. Львов і А. І. Гучков доводили балакали з Царем, казали, що вони чимало можуть допомогти завести обидані реформи, коли не кинуть тепер громадські діяльності, до якої привикли, і для якої треба зібрати усі тверезі громадські сили. Що ж до замірів уряду, то вони зостаються незмінними, і разом з неохитним бажанням завести спокій і лад, для чого в нього стане сили й способів, уряд так само неохитно готуватиме зміну законів і негаючись заводитиме ті реформи, які справлять життя Росії на законний шлях.

ТИФЛІС, 24 юлія. Останнім часом сила магометан переселяється з карської області в Туреччину; в юлії переселилось 800 магометанських сімейств; переселяються вони через те, що бояться йти в салдати, й через те, що де далі, то все частіше трапляються тут битви.

МЕЛТОНПОЛЬ, 24 юлія. В 9 годин ранку в друкарню увійшло 12 душ узброєних людей, арештували наборщиків і почали друкувати виборську відозву; надрукували вже 2,000 штук, коли нараз в друкарню зайшов випадково городовий; його теж арештували, скінчили роботу й зникли.

ПЕТЕРБУРГ, 25-го юлія. Страйк коначних робітників і служачих скінчився.

Не вважаючи на постанову спілки друкарських робітників, в друкарнях „Нового Времени“, „Петербургской Газеты“, „Петербургского Листка“ і „Свѣта“ робітники роботи не кинули. Сі газети сьогодні вийшли. Вийшли також „Правительственный Вѣстник“ і „Русскій Инвалид“; „Русскій Инвалид“ друкували салдати. Застрайкувавши виборщиком „Правительственного Вѣстника“ звелено брати рошот. Вчора й сьогодні страйкарі, бажачи примусити звозчиків страйкувати, висажували пасажирів, різали зброю й віжки і били зв штики. Вчора на Петербургській стороні страйкарі-робітники залізо-прокатного заводу билась з поліцією; робітники кидали в поліцію каміння; городові вистріляли тричі і вбили одну жінку і ранили трьох робітників; 15 робітників арештовано.

ЛІБАВА, 24 юлія. На учебному судні „Рига“ були розрухи; частина матросів, побачивши на „Памяти Азова“ гасло „іти за мною“, хотіла іти за ним. Командир зажадав, щоб йому вказано повстанців, інакше він візрівало судно. Матроси вказали 35 душ, яких, прибувши у Лібаву, арештовано. МОСКВА, 24 юлія. В казенних горільчаних складах № 2-й і 3-й страйк. У № 3-му був мітинг, на якому забрало 80 душ. Коло 3000 душ зробило на Кудринській і Садовой вулиці демонстрацію; такі самі демонстрації, на яких було тільки менше народу, були й коло Красних воріт і в Замоскворіччю; маніфестанти порозгонили драгунів.

ПЕТЕРБУРГ, 25 юлія. В „Правительственном Вѣстник“ надруковано: „20 юлія робітники ексцепційної заготовки державних паперів прохали начальство відправити по Герценштейнові пахахяду; пахахяду одправлено в ексцепційній церкві; під час пахахиди робітники-підлітки почали в майстернях „знімати“ робітників з сверхурочних работ; робота стала. Начальство вислало заяву, що коли знову почнесть страйк, воно порозити усіх робітників; 21 юлія робили в усіх майстернях; уходячи з роботи, робітники заявили, що коли 24 юлія буде загальний страйк, вони не робитимуть; тоді міністр фінансів звелів заявити робітникам, що коли вони не вийдуть 24 на роботу, то 25 ексцепційно закривуть і всіх робітників розчитають. 24 усі робітники вийшли на роботу.

ПЕТЕРБУРГ, 25 юлія. Петербурзькому телеграфному агенству доручено заявити, що чутка, буди то предсидатель ради министров Н. А. Столипин подає в одставку, хвалюючи.

В „Правительственном Вѣстник“ надруковано докладні звістки про події на останньому тижні в Свеаборзі і Кронштадті. Кажуть, що на останньому тижні в Гельсінфорсі були мітинги російських революціонерів і фінляндських червоних гвардійців, на яких були і салдати свеаборського залогі; були й засідання російського революційного комітету разом з червоними гвардійцями.

Вночі проти 18 юлія повстала в Свеаборзі минна рота, яку вранці

розбрили салдати свеаборського кріпостного полка, і комендант арештував. Ввечері повстала кріпостна артилерія, захопила 4 острови і стріляла з них в два інші острови, де 18 юлія був комендант. 19 юлія салдати вийшли з повстанцями; повстанцям вдалось перервати зносини кріпости з Гельсінфорсом, де засідала революційна рада, яка видавала відозви, і звідки червона гвардія посилала повстанцям підмогу. 19 юлія салдати вистрілом з гармати взірвали головний пороховий льох в повстанців. ввечері прибула ескадра стріляла з гармат в захоплені повстанцями острова і захопила форти; вранці 20 юлія повстання втихомирено; між повстанцями арештовано кілька душ червоних гвардійців.

Разом із повстанням в Свеаборзі червона гвардія намагалась викликати в Фінляндії загальний страйк, і, щоб піддержати повстання і не дати урядові прислати салдатів, попусувала в багатьох місцях телеграф і залізницю колю. Рух червоній гвардії сплинею, арештовано і віддано під суд багато народу.

МОСКВА, 2 юлія. Частина гордських трамваїв мінуського парку, що вчора забастувала, сьогодні знов стала до роботи. Газетні наборщики не роблять. По одеські підприємства не бастують, так само і великі фабрики. Зносини по залізницях нормальні; частина дрібних фабрик бастує.

ЕЛИЗАВЕТПОЛЬ, 25 юлія. В Шумі різня прийнялась. Ворожі табори помирились, давши слово не зривати угоди. Телеграф полагожено.

СЕВАСТОПОЛЬ, 25 юлія. Вбито два водолази, що працювали, піднімаючи транспорт „Бугъ“, який потоплено під час ноябрьського повстання.

Військовий морський суд постановив повідомити морського міністра, що „діла“ про повстання у війську украдено. Суд запитує міністра, що робити з цєю справою на далі. Військовий суддя полковник Вільчевський, що прибув разом із Скридловим, каже, що треба починати слідство з початку. Так само думають і оборонці.

ПЕТЕРБУРГ, 25 юлія. Фабричні інспектори кажуть, що забастовка фабрично-заводських робітників зменшується. Робітники на тютюнових фабриках бастують уже три тижні, виставивши економічні вимоги.

В помешканні бюро спілки петербургських прикащиків після трюсу арештовано 11 членів спілки. Захоплено документи. Спілку не закрито, але квартиру на який час запечатано. Скоро бюро знов почне працювати.

МОСКВА, 25 юлія. Біржа, не вважаючи на забастовку, пройшла добре. Рента піднялась на 1/2 %, нова позичка—на 1/4 %; вигранні позички теж подорожчали.

БАКУ, 25 юлія. Забалов задовольнив усі вимоги робітників. Робота на промислі почалась. Решта хазяїв вагаються.

Загрянничі телеграми.

БЕРЛІН, 24-го юлія. Рішучість російського уряду при втихомирюванні повстання в Свеаборзі і Кронштадті добре вилнула на гастрій тутьешньої громади і біржі. Тут радіють, що власть тепер в мідних руках. Дякуючи сьому й тому, що немає за гального політичного страйку, про який говорили революціонери, ціна на російські цінні папери держиться міцно.

Дописи.

Юзівка, катеринос. губ. Звістка про роспуску Державної Думи захопила всіх несподівано і ніхто не знав добре, як треба віднести до цієї події. Заступники всіх політичних партій наших ведуть агітацію між робітниками, щоб вони не страйкували до якого часу, бо теперішній страйк може тільки розбити сили робітників. Але робітники не здержались і на шахтах французької компанії та інших уже почався страйк, всього застрайкувало більше 20,000 шахтарів та заводських робітників.

Лубні. 18 липня, в день єврейського свята на спомин про зруйнування єрусалиму, коли по єврейським звичаям поминають померших, на могилі відомого в Лубнях революційного діяча д. Бройда, що випадково помер від кулі власного револьверу в листопаді (ноябрі) р. 1905, гуртком свідомої єврейської молоді пошановано помершого борця замість звичайних поминок революційними піснями: „Мы жертвою пали“, „Марсельезою“ та іншими. На присутніх се зробило велике вражіння і майже всі були захоплені високим почуттям влчности за пошану пам'яті помершого, а те що не було зовсім поліцаів, дало змогу всьому відбутись без заколоту і потім спокійно розійтись.

Савинецька волость (брацлавськ. пов., на Поділлі). У нас по селах савинецької волости зверху було наказано вибрати по 10 чоловіка понятих,—для чого саме—невідомо; здається для „искоренення криволап“. Але в поняті попали люде дуже темні, які зовсім не розуміють, що то таке „криволап“, й взялися вони „искоренять“ злодіїв,—це робота не важка, а до того і дуже приємна для де-кого. Звичайно буває так: приходять до старости якийсь кум та й говорять:

— Чи знаєте ви, куме старосто, що такий-то й такий-то—кажуть—злодій. Кум староста зараз і приказе понятим привести до нього того-то й того-то; поняті приводять їх, а тут уже сидять „лицарі“ і радяться: „як судити злодіїв“. Коли хто з приведених дасть 50 карб., то для нього весь суд тим і кінчиться, коли ж хто не почуває за собою ніякої провини і не хоче давати грошей, то гірка його доля: валать його на землю, б'ють, хто чим попола—чобітьми, киями, залізними палицями. Потім одводять у холодний, сирий „канцер“, де чоловік гине двоє-трое суток без жадної помощи, без куска хліба. Отак побито у нас багато людей за те, що не хотіли поїти старости,— і ходять наші люде побиті, змучені, аж чорні.

А панки наші, дивлячись на таке знущання над людьми, радіють, бо, мовляв, з голоду будуть пропадати, а нас не будуть чіпати. У нас є добрий панок, що навіть грошей дав на висилку одного чоловіка, який був ніби-то бунтівник, бо не хотів умерати з голоду.

С. Успенське (куб. обл.). 18-го липня (юлія) у нас на протязі десяти верстов випав дуже великий град. Багато десятин сояшинок, баштанів, проса, невбратого хліба вбито до корня. Кавуни посічене, міцне сояшиння повалено на землю; куди не кинеш оком—сумне виголочене поле. На шастя хліб здебільшого уже в колах, а то селяне, шукуючи, кажуть, що і козаків нічим було годувати.

С. Чутка, що старшина збирається викликати сотню „усмирительів“ в село на „постой“. Але селяно гомонять, що поперед треба „усмирити“ самого старшину, щоб не накликав лиха, бо козаків тоді поставлять по дворах і примусять селян годувати їх, а також і коней, що буде коштувати карбованців 200—300, за це певно старшині не подякують. Всі страшенно обурені на нього.

Лубенський повіт. В с. Тарандинцях заарештовано учня полтавської фешальської школи д. Гаврика. Заарештовано його, кажуть, з наказу властей з Полтави.

В с. Литяках трушено д.д. Кузьменка і Заїку. Шукали заборонених книжок, дозв і т. ін., але нічого не знайшли. Трусовбив становий Захарченко з урядником і стражником. Самі хазяїни, заглядевши за дверки „гостей“ заздалегідь, повтікали і через це нікого не арештовано.

Проскуровський повіт (на Поділлі). В деяких селах третельницької волости (Павликівці, Хоминці, Гелетинці та інші) з'явилась пошесть, так звана холерина. Слабують старі й діти; діти навіть умирають. Причина—дуже паскудна вода—з ставків та ще „зеленухи“, більш усього огірки. Потрібна поміч... Чекають не тільки дохтора, а й фешаль не сміє, бо вони у нас „начальство“ та ще й таке, яке в селах майже ніколи не показується.

Ось приклад: з місяця тому назад в селі П-цях почала гинути худоба од „сбірської язви“. Батьושка, спасибі йому, послав „по начальству“ звістку про це з проханням прислати як найскоріше ветеринарного лікаря. Прошло більш місяця. Чимало зоставало в селі господарів без худоби, дітей без молока, а лікаря немає. Аж коли пошесть сама собою зтихла, прийхав в П. якийсь „панчик“, та ще й не в село, а на панський фільварок, і питається, чи правда тому, що в селі пошесть на худобу. Коли йому сказали, що вже все минулось і навіть забулось, то „панчик“ (то був ветеринарний фешаль) ще й розсердився: „з якої ж, каже, речі мене даром турбували?“

Цікаво було б знати, за що наші ветеринарні та інші „панчики“ беруть гроші...

Відповіді редакції.

Нам'янець-Подільський. С. Грущенкові. Оповідки про педагогічні курси в Кам'янці ми не доставали; вірш друкуватися не буде; допис видруковано в № 168.

Глухів. Д-ю Терещенкові. Допис друкуватися не буде, бо про це у нас уже було надруковано раніш. Просимо надалі прислати звістки про факти з місцевого громадського життя.

БІРЖА.

Table with 2 columns: Description of securities and their prices. Includes entries for State Rent, Exchange Lists, and various bank shares.

НОВІ КНИЖКЕ.

3 ПОТОКУ ЖИТТЯ. Альманах. Упорядкували М. Коцюбинський і Чернявський. Ц. 1 карб. 30 коп.

ПЕРША ЛАСТІВКА. Альманах молодих українських письменників. Упорядкував М. Чернявський. Ц. 1 карб. 20 коп. Продаються в книгарні „Нівекої Старини“ (Київ, Бєзаківська, 14) 6-37

ЛАНЦЮЖКИ Клавдій Рогинський у Київі, Олександрівська ул., ч. 89. Телефон 2095. Ілюстровані преїе-куранти без плати. Г. сер. 18—124

Залізничні Поїзди.

Table with 4 columns: Direction (Юго-Западная), No. of trains, Departure from Kyiv, Arrival at Kyiv. Lists various train routes and schedules.

Редактор Федір Матушевський.

Видаєць Євген Чикленко.

Оповідки.

Бувш. народн. учитель. Бувш. велику нужду, шунає посади: управителя до дому, згомошувателю або ч-гось підходящого. Згомошувать війхати. Дмитрієвська 42, кн 1. 00

В Брюсселі одержали золоту медаль і золотого хреста. Найновішої конструкції лезгорнімі сталеві шащирні КАСИ

ФАБРИКИ „САЛАМАНДРА“. Стінні каси, скрині. Хрещатик № 8, поруч. із гост. „АНГЛІЯ“.

Продається в усіх книгарнях українській альманах „БАГАТТЯ“.

Упорядкував Ів. Липа.

Ціна на простому папері 1 карб. 20 коп., а на крацшому—1 карб. 60 коп. без пересилки. Хто ж вишине з Одеси в д-ра Ів. Луценка (Херсонська, ч. 52), то й пересилка буде безплатна.

В альманасі прийняли участь: Маковей, Карманський, Максименкова, Вороньківський, Мирний, Павленко, Чернявський, Яновська, Франко, М. Левіцький, Ткаченко, Гр. Коваленко, Луцький, Кобилянська, Гордицький, Дніпрова-Чайка, Грот, Наталка Полтавка, Олесь Волох, Грінченко, Кибальнич, Лозницький, Плющ, Хоткевич, Лепкий, Колдуян, Романова, П'ятка і Манушевський.